

K SOUČINNOSTI VOJSK PVOS

Úloha a místo PVO států

Bojová činnost vojsk PVOS spolu s operacemi různých druhů ozbrojených sil je nedílnou součástí strategické operace na válčišti. Je to základní, co určuje úlohu a místo vojsk PVOS v ozbrojených silách státu i ve vojenské koalici států.

Jedním ze základních principů použití prostředků vzdušného napadení jadernou i klasickou náloží je bojová činnost na široké frontě a na celou nebo maximálně možnou hloubku válčiště. Proto koaliční charakter války vyžaduje, aby systémy (resp. podsystémy) PVO prvosledových států byly nejen co nejúčinnější, ale také skloubeny v systém PVO koalice států.

Tato základní myšlenka vedla k tomu, že došlo v zájmu zlepšení PVO i koordinovanému postupu k vytvoření jednotného systému PVO států Varšavské smlouvy.

V souladu s tím všechna vojska PVO na státním území spolu s plněním úkolů obrany objektů na vlastním území přispívají i k řešení úkolů PVO celé koalice.

Sjednocení úsilí vojsk PVO k splnění bojových úkolů v zájmu sousedů se zakládá na těchto zásadách:

- použití vojsk podle jednotného společného plánu;
- vyzbrojení vojsk unifikovanou bojovou technikou, která zabezpečuje spolehlivé velení a těsnou součinnost při bojové činnosti vojsk;
- těsné součinnosti všech sil a prostředků PVO;
- vytvoření jednotného systému radiolokačního zjišťování, uvědomování vojsk, udávání cílů PLRV a navedení SL;
- jednotě požadavků na bojovou pohotovost, bojovou a operační přípravu vojsk a štábů;
- jednotném spojovacím systému;
- jednotném používání signálů součinnosti.

Vytvořením jednotného systému PVO států Varšavské smlouvy dostala strategická činnost ozbrojených sil při obraně socialistických států a ozbrojených sil před úderem nepřítele v plném rozsahu internacionální charakter.

Vedle významu Jednotného systému pro obranu jednotlivých států vidíme i povinnosti, které z toho vyplývají pro jednotlivé účastníky. Při tom úloha a místo systémů PVO jednotlivých účastníků v jednotném systému nebude stejná a bude se v jeho průběhu měnit.

Úlohu a místo systému PVO ovlivňují některé specifické vlastnosti postavení ČSSR v Evropě, které vyplývají především z těchto skutečností:

— systém PVO ČSSR je proti ozbrojeným silám NATO v Evropě v prvním sledu;

— přímý styk vytváří v ČSSR podmínky přifrontového pásma;

— blízkost rozmístění vojenských sil NATO od státní hranice ČSSR umožňuje použití všech prostředků vzdušného napadení ve velmi krátkých časových lhůtách;

— v případě napadení systém PVO ČSSR musí bojovat s letectvem, které bude působit nejen proti objektům na území ČSSR, ale také s tím, které přelétává přes území státu k plnění úkolů v hloubce koalice.

Proto můžeme úlohu a místo systému PVO ČSSR v rámci Jednotného systému PVO státu Varšavské smlouvy charakterizovat takto:

a) Vzhledem ke geografické poloze ČSSR a pravděpodobným náletovým směrům je systém PVO ČSSR v prvním strategickém sledu a ponese velkou tíhu boje.

b) Bojová činnost sil a prostředků PVO ČSSR při odražení hromadných úderů nepřítele bude vedena v těsné součinnosti se systémy PVO sousedů. Výsledky a účinnost našeho systému PVO i systému PVO sousedů mohou ovlivnit v různé míře průběh operací pozemních vojsk a obranu objektů rozmístěných v rajónech přilehlých k našemu prostoru.

Můžeme tedy vyvodit tyto závěry:

V systému PVO státu zaujímají vojska PVOS nejvýznamnější úlohu a tvoří základní složku systému. Jejich činnost patří mezi nejdůležitější prvky strategické operace na válčišti.

Je nutné, abychom systém PVO dobře organizovali již v míru, udržovali ve vysoké bojové pohotovosti a jeho činnost řídili podle jednotného zámyslu a plánu.

Budování a vlastní existence silného, dobře fungujícího systému PVO je rozhodujícím předpokladem k vytvoření výhodných podmínek, umožňujících organizovaný přechod pozemních vojsk k plnění bojových úkolů, přechod mírové ekonomiky státu na válečnou, uchránění životně důležitých prostorů a objektů státu před úderem ze vzduchu a zabránění vzdušným silám protivníka proniknout do hloubky území koalice.

Začlenění vojsk PVOS do Jednotného systému PVO států Varšavské smlouvy umožňuje zavádět do výzbroje jednotlivých druhů vojsk PVO jednotnou, moderní bojovou, automatizační a speciální techniku a tak zajistit nezbytnou kontinuitu jednotlivých národních systémů PVO a umožnit pružný manévr silami co nejvíce ohrožené směry a prostory.

S rychlým rozvojem nepřátelských prostředků vzdušného napadení neustále stoupá význam místa a úlohy systému PVO státu i jako specifického pod-systému i v rámci koalice. Tato skutečnost nachází odraz v tom, že PVO státu nemůže být již jen záležitostí vojsk, ale všech sil a prostředků PVO, rozmístěných na území státu. To zároveň potvrzuje nutnost mít na území státu (zvláště

v přifrontovém pásmu) jediný systém PVO, který bude plnit úkoly k zajištění protivzdušné obrany objektů, vlastních vojsk, ale i ve prospěch sousedů, bojujících na daném operačním směru.

Význam součinnosti v systému PVOS

Jednou z nejdůležitějších podmínek úspěšného splnění bojových úkolů silami a prostředky je nepřetržitě udržování těsné součinnosti nejen mezi systémy PVO jednotlivých států, ale i v rámci systému jednoho státu.

Tato součinnost se zpravidla uskutečňuje podle předem zpracovaných plánů, které se v průběhu bojové činnosti stále upřesňují tak, aby bylo zabezpečeno co nejefektivnější a sladěné použití sil a prostředků PVO.

Součinnost uvnitř systému PVO státu je účelné řídit soustředěním nebo rozdělením úsilí svazků a útvarů podle směrů, čar, prostoru, času, výšek a vzdušných cílů.

Součinnost se spojenci v rámci Jednotného systému PVO států Varšavské smlouvy se široce rozvinula. Sjedení vojsk PVO jednotlivých účastníků v tomto systému ke společnému řešení bojových úkolů vyžaduje trvalou a těsnou spolupráci ve všech oblastech.

Součinnost se spojenci zaujímá významné místo v činnosti vojsk PVOS a můžeme ji rozdělit na:

- součinnost v rámci celého systému PVO států Varšavské smlouvy;
- součinnost mezi jednotlivými účastníky.

Součinnost v rámci celého systému PVO států měli bychom zaměřit na:

- zabezpečení jednotného systému radiolokačního zjišťování vzdušných cílů a informací o vzdušné situaci;
- zabezpečení jednotného spojovacího systému a systému velení;
- dosažení těsné součinnosti při odražení úderů vzdušného nepřítele;
- dosažení jednotné přípravy velitelů a štábů PVO Varšavské smlouvy;
- dosažení jednotného výcviku vojsk a jednotných norem bojové pohotovosti a bojové připravenosti vojsk;
- prověřování bojové pohotovosti a činnosti pohotovostního systému PVOS,
- koordinaci otázek perspektivního rozvoje a dalších otázek, které souvisí s organizací, přípravou a činností celého systému PVO.

Součinnost mezi jednotlivými účastníky by se měla řešit:

- společnou a sladěnou činností součinnostních vojsk PVO při ničení vzdušného nepřítele při jeho proniknutí do vzdušného prostoru součinnostních států a průletu do hloubky území států Varšavské smlouvy;
- zabránění nepříteli v úderech na vojska a objekty na území součinnostních států;
- nepřetržitý průzkum nepřátelských prostředků vzdušného napadení a včasnou vzájemnou informaci o nich;
- vzájemnou informovanost o vzdušné situaci a bojové činnosti nepřítele a vlastních vojsk PVO, radiačním a chemickým nebezpečím v zájmu vojsk PVO;
- vzájemnou informaci o všech letech vlastních letounů v blízkosti státní hranice se součinnostním státem;
- zabezpečení sil a prostředků PVO, které vedou bojovou činnost na území nebo ve vzdušném prostoru součinnostního státu;
- otázky velení, navedení SL a součinnostního spojení.

Součinnost mezi druhy vojsk

Součinnost svazu PVOS se silami a prostředky PVO pozemních vojsk a frontového stíhacího letectva zpravidla organizujeme na základě rozkazů starších náčelníků.

Organizace součinnosti mezi těmito silami a prostředky je mimořádně důležitá. Tato důležitost vyvstává především proto, že vojska PVOS, frontové SL i síly a prostředky vojskové PVO plní úkoly ve stejném prostoru bojové činnosti a to až do doby vyjití pozemních vojsk a frontového letectva mimo prostor státu.

Z toho vyplývá, že organizace součinnosti sil a prostředků PVO může mít dvě období:

- a) do oddělení systému vojska PVO od systému PVOS;
- b) po oddělení systému PVO vojsk od systému PVOS.

Z časového hlediska může první období trvat několik dnů v závislosti za jakých podmínek bude probíhat bojová činnost.

V prvním období bychom při organizaci součinnosti měli brát v úvahu to, že náčelníci vojska PVO pozemních vojsk a frontové SL nesou sice přímou odpovědnost za PVO pozemních vojsk a také to, že v případě překvapivého úderu nemusí být všechny síly a prostředky PVO pozemních vojsk ještě plně rozvinuty.

V důsledku toho, že na státním území je systém PVOS již v míru plně rozvinut, je účelné, aby velitel PVOS měl plnou odpovědnost za PVO objektů celého státního území a v důsledku toho organizoval součinnost všech sil a prostředků PVO na území státu.

Plány součinnosti bychom měli zpracovat v míru na těchto stupních:

- PVOS, frontové SL, vojska PVO okruhů;
- dPVOS, sld, vojska PVO vševojskových armád.

Při organizování součinnosti bychom na těchto stupních velení měli vycházet z těchto základních požadavků:

- odrážení 1. hromadného úderu nepřítelů se zúčastní všechny síly a prostředky PVO rozmístěné na území státu;
- velení silám a prostředkům PVO musí být centralizované;
- v příhraničním pásmu vojsko PVO pozemních vojsk zabezpečuje především bezprostřední obranu vojsk prvosledových svazků, VS a vojsk v prostorech soustřeďování a rozvíjení.

Náplň jednotlivých plánů součinnosti může být různá a bude ve většině případů záviset především na bojových možnostech sil a prostředků vojska PVO.

Úloha součinnosti různých druhů vojsk k dosažení společného cíle vzrůstá za složitě, rychle se měnící situace, zvláště nejsou-li systémy velení automatizovány.

Součinnost útvarů, které nejsou začleněny do jednoho systému velení, nebo mezi jakýmkoliv útvarů, v případě narušení systému velení na vyšším stupni velení nabývá ještě většího významu. V tomto případě součinnost musí být základní metodou nasměrování úsilí útvarů i jednotek na splnění stanoveného úkolu.

Složitost součinnosti vyplývá z rychlých změn situací celkového stavu součinnostních útvarů k vedení bojové činnosti a složitostmi ve včasném předání a zpracování potřebné informace.

K úspěšné součinnosti je nutné:

- aby součinnostní útvary jednotně pochopily společný cíl vedení bojové činnosti, bojové úkoly a způsoby jejich splnění;

- mít spolehlivé spojení, které zabezpečí výměnu potřebných informací;

- zabezpečit trvalou vzájemnou informaci o vzdušné situaci, o přijatých rozhodnutích, o průběhu vedení bojové činnosti a výsledcích;

- zajistit vzájemnou pomoc v bojové činnosti a v jejím všestranném zabezpečení;

- používat technické prostředky pro výběr, předání a zobrazení součinnostní informace, jakož i její zavedení do automatizovaných systémů velení pro vypracování rozhodnutí k vedení bojové činnosti.

Jakými cestami můžeme vytvořit výhodné podmínky pro součinnost a její efektivní uskutečnění?

Společný cíl bojové činnosti i úkoly součinnostních útvarů jsou ukládány v rozkazech a nařízeních. V některých případech se mohou v bojových dokumentech nařizovat i způsoby splnění bojových úkolů.

Základní povinností velitelů a štábů při organizaci součinnosti je důkladné prostudování a ujasnění si bojových úkolů a způsobů jejich splnění. Důležitou úlohu přitom hrají osobní kontakty velitelů součinnostních sousedů, nebo jejich představitelů. Ve svých důsledcích mohou osobní kontakty nejen důkladně prostudovat a seznámit se vzájemně s úkoly a způsoby jejich plnění, ale upřesnit, nebo zásadně přehodnotit způsoby společného splnění úkolů. Při osobních kontaktech mohou stanovit možné varianty součinnosti v závislosti na situaci a stavu systému velení, jakož i řešit konkrétní otázky organizace a uskutečňování součinnosti do všech podrobností.

Bezprostřední uskutečňování efektivní součinnosti předpokládá včasnou výměnu potřebných informací. Tyto informace musí být dostatečně obsažné s minimálně starými údaji.

Důslednou a přesnou součinnost zabezpečíme automatizací procesu snímání a předávání údajů o vzdušné situaci, jakož i zabezpečením nejkratších přímých a spolehlivých pracujících spojení mezi součinnostními partnery.

Součinnost mezi PLRV a SL spočívá v nepřetržitém sladování jejich úsilí co do cílů, výšek, času, čar a sektorů při ničení vzdušného nepřítele.

Tato součinnost se uskutečňuje v prostoru společné bojové činnosti, nebo v samostatných prostorech bojové činnosti PLRV a SL.

Prostorem společné bojové činnosti rozumíme vzdušný prostor od palebných postavení plno po linii uložení bojových úkolů protiletadlovým raketovým útvarům.

Součinnost v prostoru společné bojové činnosti je základním druhem součinnosti a spočívá v rozdělení nebo soustředění úsilí PLRV a SL proti vzdušným cílům. Je přitom nejsložitější a z hlediska řízení bojové činnosti nejnáročnější.

Do popředí zde vystupuje otázka maximálního využití bojových možností jednotlivých aktivních prostředků pro splnění úkolu a otázka bezpečnosti vlastního letectva.

Při organizaci součinnosti PLRV a SL v prostoru společné bojové činnosti plánujeme jediné velení součinnostním útvarům a jednotkám z VS svazku PVOS, nebo ze společného VS druhů vojsk.

Stíhací letouny navádíme zpravidla do prostoru účinné působnosti protiletadlových komplexů podle rozhodnutí velitele svazku PVOS, když palebné mož-

nosti protiletadlových raketových útvarů nezajišťují zničení všech vzdušných cílů, nebo v případě ztráty bojeschopnosti protiletadlových raketových oddílů.

Soustředění společného úsilí spočívá v postupné, nebo současné činnosti PLRV a SL proti téměř skupinovým cílům. Současné působení využíváme za předpokladu, že letouny tvořící skupinový cíl a vlastní SL jsou na stínítkách indikátorů naváděcích radiolokátorů pozorovány odděleně.

Rozdělení úsilí podle sektorů (pásem) a výšek záleží v tom, že PLRV a letectvu přidělujeme sektory nebo pásma a výšky pro samostatné vedení bojové činnosti.

Hranice sektorů (pásem) a rozsah výšek součinnosti volíme s ohledem na bojové možnosti PLRV a SL, systém velení a předpokládané činnosti vzdušného nepřítele.

Rozdělení cílů mezi PLRV a SL a stanovení způsobu součinnosti určují velitelé divizí PVOS nebo velitel na společném VS. Při ukládání bojových úkolů velitel zpravidla stanoví:

- cíle, které bude ničit PLRV a SL;
- počet stíhačů, vydělených k plnění úkolů a čára zasazení stíhačů do boje.

Součinnost mezi SL PVOS a frontovým SL spočívá v rozdělení prostorů odpovědnosti a přehrazování proti nízkoletícím cílům, ve stanovení čar zasazení SL, ve včasné informaci o cílech a využívání naváděcích stanovišť PVOS frontovým stíhacím letectvem.

Pro působení frontového letectva v prostoru účinné působnosti PLRV budou platit stejné zásady součinnosti jako pro SL PVOS.

Velení frontovému SL v rámci stanoveného úsilí uskutečňuje velitel svazku PVOS. Toto úsilí může čerpat po rozhodnutí starších náčelníků.

Na začátku války při společné činnosti SL PVOS a frontového SL bude účelné stanovit společné čáry zasazení SL pro vedení bojové činnosti jednotlivými sledy a na těchto čarách přidělovat úseky pro každý slp. Kromě toho můžeme v zájmu zjednodušení součinnosti a s ohledem na možnosti SL vzhledem k rozmístění přidělovat stíhačům cíle v závislosti na čase, výšce letu a druhu letounu.

Velení a uvědomování

Velení vojskům PVO je neobyčejně složité a mnohostranné. Při rozpracování základů úspěšného velení vojskům v průběhu bojové činnosti je nutné stanovit zásady podle charakteru budoucí bojové činnosti.

Velení silám a prostředkům na území státu musí být centralizováno tak, aby bylo v souladu s odpovědností za obranu státního území.

Pro zjednodušení podmínek součinnosti je účelné v zájmu centralizovaného velení a efektivního využití sil a prostředků PVO a zajištění bezpečnosti osádek vlastních letounů spojovat, nebo společně rozmísťovat VS různých prostředků PVO.

V souladu s tím je účelné, aby velitel nebo náčelník, který odpovídá za PVO v daném prostoru měl právo vydat rozkaz k přerušení nebo zakázat činnost i těm prostředkům PVO, které mu nejsou podřízeny. Na druhé straně je nutné dodržovat zásadu, že tento velitel nemá v žádném případě právo vydat jim rozkaz ke změně jejich dislokace a bojového uskupení.

Velitel, jemuž byly v zájmu centralizovaného velení operačně podřízeny svazky, útvary nebo jednotky, by měl mít právo využívat jejich bojové směny a

zařízení VS k navádění ostatních prostředků PVO na vzdušného nepřítele a tím získat lepší přehled o vzdušné situaci.

Jedním z rozporů velení silám a prostředkům PVO je rozpor mezi tendencemi centralizace a decentralizace. Chci podotknout, že význam centralizace velení v soudobých podmínkách vzrostl, poněvadž vzrostl i rozsah vedení bojové činnosti. Vycházím z toho, že správně zhodnotit situaci v celku můžeme jenom z jednoho centra, které má k dispozici nejúplnější informace o silách a prostředcích protivníka. Při splnění tohoto požadavku můžeme v určených podmínkách získat úspěch nejen při potencionální převaze, nebo při rovnováze sil, ale i při převaze protivníka.

Na druhé straně výhodnosti centralizace nelze absolutizovat a vidět v centralizaci velení jen kladnou stránku věci. Centralizace v určitém stupni ohraničuje činnost podřízených, obsahuje v sobě určité potence zbrzdování tvůrčí iniciativy a odpovědnosti, přivádí k čekání na nařízení se shora. Někdy bude nutné decentralizované velení skloubit s decentralizací velení, dáním podřízeným velitelům větší svobody ve výběru prostředků a způsobů vedení bojové činnosti v rámci nařízeného úkolu. Decentralizace velení při dodržování rozhodující úlohy centralizace velení je proto nutností.

Chci tuto skutečnost podtrhnout proto, že tato platná zásada se musí vztahovat zejména na řešení otázek velení mezi prostředky PVOS, vojskem PVO a frontovým SL.

Nebude však účelné zabezpečovat centralizaci velení až k prostředkům vojska PVO vševojskových svazků a útvarů. Je třeba, aby na těchto stupních velení vojska PVO plnila úkol podle rozkazu svých organických náčelníků, při dodržování přesně stanovených zásad dohodnutých na vyšších stupních velení

Závěr

V posledních letech se vyzbrojování a bojová technika sil a prostředků PVO od základu mění. Základním prostředkem v boji se vzdušným nepřítelem jsou protiletadlové řízené rakety různého druhu, stíhací přepadové letouny, různé prostředky automatizovaného velení a účinná radioelektronická technika.

Vzhledem k tomu, že všechny tyto prostředky PVO budou rozmístěny v počátečním období války v jednom prostoru, nabývá řešení otázek součinnosti na významu. Je účelné vycházet ze zásady, že v soudobých podmínkách vedení ozbrojeného zápasu nemůže ani jeden druh vojska nebo ozbrojených sil splnit úkoly sám. Jejich vzájemné vztahy při plnění úkolů jsou určovány příslušnými řády, předpisy, rozkazy a nařízeními starších velitelů a konkretizovány na dané podmínky společenského plnění úkolu zásadami součinnosti.

Je zřejmé, že čím vyšší stupeň velení, který organizuje součinnost, tím její zásady mají obecnější charakter i obecnější platnost. Na druhé straně čím nižší stupeň velení, tím budeme součinnost řešit podrobněji a jednoznačně.

Řešení otázek součinnosti se musí opírat nejen o předpisy, rozkazy a nařízení, ale o zobecnění zkušeností sil a prostředků PVO jednotného systému PVO států Varšavské smlouvy, o zkušenosti získané při cvičeních a trenýrovkách a jiných společných akcích.

Organizace a dodržování součinnosti vyžaduje od velitelů a jejich štábů důslednou znalost vlastností bojové techniky a bojových možností součinnostních útvarů a jednotek, rychlou reakci na změnu situace v závislosti na předpokládané činnosti protivníka a sousedů, iniciativu, vynalézavost a odpovědnost za splnění stanoveného úkolu.